

Programma aanscherping en verbetering Meldcode
en werkwijze Veilig Thuis

Impactanalyse Veilig Thuis

Tussenrapportage: uitgangspunten
januari 2017

Datum

2 februari 2017

Opdrachtgevers impactanalyse

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Contact

Jan-Dirk Sprokkereef

Referentie

GV405/impactanalyse veilig thuis – tussenrapportage januari 2017

Inhoud

1 Inleiding	4
2 Impact op primair proces	7
2.1 Methode	7
2.2 Referentiepunt: 1 januari 2018.....	8
2.3 Volume adviesvragen en meldingen	9
2.4 Inzet Veilig Thuis per activiteit.....	10
2.5 Ontwikkeling kostprijzen per activiteit	13
2.6 Inverdieneffecten	13
2.7 Berekening financiële impact	14
3 ICT-matige impact	15
3.1 Nieuwe functionele wensen en eisen m.b.t. ICT	15
3.2 Impact op bestaande systemen	16
3.3 Privacyaspecten	17
4 Veranderopgave Veilig Thuis	18
4.1 Training medewerkers en ontwikkeling instructiemateriaal.....	18
4.2 Communicatie.....	18
Bijlage 1: Verantwoording	19

1 Inleiding

De aanscherping van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Over huiselijk geweld en kindermishandeling is bekend dat eerder geweld één van de belangrijkste voorspellende factoren is voor toekomstig geweld. De mogelijkheid om signalen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling te combineren is daarom van groot belang. Zodat de aard en de ernst van de casuïstiek goed kunnen worden ingeschat, zodat geweld beëindigd kan worden en adequate hulpverlening in gang kan worden gezet.

De 26 Veilig Thuis-organisaties vervullen hierbij een belangrijke rol. Zij hebben de wettelijke opdracht zicht op veiligheid te bieden. Zij beschikken over specifieke expertise om de aard en ernst van casuïstiek zorgvuldig te kunnen beoordelen en om vast te stellen welke interventies nodig zijn om tot een duurzame veilige situatie te komen. Om deze rol effectief in te kunnen vullen, is het van belang dat signalen en vermoedens van (ernstige gevallen van) huiselijk geweld en kindermishandeling systematisch in beeld komen bij Veilig Thuis. De voorgenomen aanscherping van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is precies hierop gericht. De aanscherping van de Meldcode omvat de volgende maatregelen:

- **Aanscherping stap 5 Meldcode: introductie afwegingskader.** De eerste maatregel betreft een verplichting aan beroepsgroepen en sectoren die onder de werking van de Meldcode vallen om per 1 januari 2018 te beschikken over een afwegingskader waarin is vastgelegd bij welke mate van ernst professionals verplicht zijn signalen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling te melden bij Veilig Thuis. Doel is dat meer (ernstige) casuïstiek bij Veilig Thuis wordt gemeld. Verwacht mag worden dat het aantal adviesvragen en meldingen van professionals bij Veilig Thuis hierdoor toe zal nemen.
- **Introductie radarfunctie.** Een tweede maatregel betreft het inrichten van een radarfunctie bij Veilig Thuis. Deze radarfunctie omvat de mogelijkheid voor Veilig Thuis om signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen combineren met informatie van andere Veilig Thuis-organisaties en met informatie van de vrouwenopvang, de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming. Veilig Thuis zal deze mogelijkheid ook bij adviesvragen (stap 2 Meldcode) krijgen. Deze maatregel vergt aanpassingen in het werkproces van Veilig Thuis en leidt tot nieuwe functionele vereisten ten aanzien van informatiesystemen ten opzichte van de huidige praktijk. De introductie van de radarfunctie leidt verder tot een behoefte om de inzet van Veilig Thuis voor monitoring van casussen en regie op veiligheid te versterken.
- **Burgersignalen aannemen als meldingen.** Een derde maatregel uit het advies is erop gericht dat Veilig Thuis signalen van burgers altijd als melding aanneemt, tenzij de burger

dat expliciet niet wenst. Naar verwachting zal dit leiden tot een grotere aantal meldingen dan in de huidige praktijk.

Zie voor een nadere toelichting op de maatregelen het oorspronkelijke advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis'. Dit advies is online te raadplegen via www.rijksoverheid.nl (gebruik als zoekterm de volledige titel van het advies).

Tussenrapportage impact Veilig Thuis

De aanscherping en verbetering van de Meldcode en de werkwijze van Veilig Thuis is erop gericht om de slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling effectiever te kunnen ondersteunen, door geweld zo vroeg mogelijk te signaleren en een halt toe te roepen en door adequate hulpverlening in te zetten. Duidelijk zal zijn dat de aanscherping van de Meldcode ook consequenties heeft voor de betrokken professionals. Dat zijn enerzijds alle professionals die onder de werking van de Wet verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling vallen. Daarnaast zijn het de professionals die werken voor de 26 Veilig Thuis-organisaties.

Bij de bespreking van het advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis' in het algemeen overleg van 12 oktober 2016 van de vaste Kamercommissie voor VWS bleek de voorgestelde aanscherping breed gesteund te worden. Randvoorwaardelijk is echter dat Veilig Thuis adequaat is toegerust om de beoogde stijging van het aantal adviesvragen en meldingen op te vangen en om een betrouwbare partner te zijn voor de professionals die zich tot Veilig Thuis richten. Hierop zegde de staatssecretaris van VWS toe de impact van de aanscherping van de Meldcode voor Veilig Thuis nader in beeld te laten brengen. Deze tussenrapportage biedt hiervan een eerste uitwerking.

In deze rapportage wordt onderscheid gemaakt tussen impact met een structureel karakter en impact met een incidenteel karakter. Bij structurele impact gaat het om impact op het primaire proces van de Veilig Thuis-organisaties, als gevolg van de verwachte groei van het aantal adviesvragen en meldingen en aanpassingen in het werkproces. Deze impact wordt behandeld in hoofdstuk 2 van deze rapportage. Bij incidentele impact gaat het om de ICT-consequenties van de beoogde radarfunctie van Veilig Thuis en om de veranderopgave voor Veilig Thuis om conform de maatregelen uit het advies te gaan werken. Deze impact wordt behandeld in de hoofdstuk 3 resp. 4 van deze rapportage.

Deze rapportage beperkt zich tot de impact op de Veilig Thuis-organisaties. Hierbij benaderen we de problematiek van huiselijk geweld en kindermishandeling door een 'bedrijfseconomische' bril. Deze scope en dit perspectief passen bij de specifieke vraag de impact voor Veilig Thuis in beeld te brengen. Volledigheidshalve benadrukken we dat het overkoepelende doel een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is, om geweld te stoppen en om adequate hulpverlening in te zetten. De impactanalyse heeft tot doel inzichtelijk te maken wat de impact van de aanscherping is voor Veilig Thuis, *zodat Veilig Thuis effectief en adequaat bij kan dragen aan de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.*

Deze rapportage is een tussenrapportage, waarbij de impact van de aanscherping van de Meldcode in kwalitatieve zin in beeld wordt gebracht. Op basis van de uitgangspunten die in deze rapportage worden gepresenteerd, zal de impact ook in financiële termen worden doorgerekend. De resultaten van deze financiële doorrekening zullen naar verwachting dit voorjaar beschikbaar zijn.

Jan-Dirk Sprokkereef
19 januari 2017

2 Impact op primair proces

Dit hoofdstuk behandelt de te verwachten impact op het primair proces van Veilig Thuis als gevolg van de aanscherping en verbetering van de Meldcode. De verwachting is dat de aanscherping van de Meldcode zal leiden tot een toename van zowel het aantal adviesvragen als het aantal meldingen aan Veilig Thuis. Het betreft hier impact met een structureel karakter.

2.1 Methode

Voor het bepalen van de (structurele) impact op het primaire proces van de Veilig Thuis-organisaties hanteren we de volgende uitgangspunten:

- **Ceteris paribus:** Het doel van dit onderdeel van de impactanalyse is om de impact op het primaire proces van de Veilig Thuis-organisaties zichtbaar te maken *als gevolg van het advies 'aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis'*. We beperken ons dus tot impact die direct het gevolg is van de aanscherping van de Meldcode. Van andere factoren die van invloed zouden kunnen zijn op het primaire proces van Veilig Thuis, maar die niet een gevolg zijn van de aanscherping van de Meldcode, veronderstellen we dat deze gelijk blijven (*ceteris paribus*).
- **Referentiedatum:** De impactanalyse is erop gericht de impact op Veilig Thuis in beeld te brengen als gevolg van de aanscherping van de Meldcode. Deze aanscherping wordt van kracht per 1 januari 2018. Vanaf die datum geldt de verplichting aan beroepsgroepen om over een afwegingskader te beschikken dat bepaalt vanaf welke mate van ernst (signalen of vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis gemeld moeten worden. Deze datum hanteren we als referentiedatum voor de impactanalyse. Omdat deze datum in de toekomst ligt, én omdat de Veilig Thuis-organisatie nog volop in ontwikkeling zijn, is het noodzakelijk aannames te maken over hoe een referentie-VT er op 1 januari 2018 uit zal zien. Hierop komen we in paragraaf 2.2 uitgebreid terug.
- **Rekenmethode/analysetechniek:** De impact van aanscherping van de Meldcode op het primaire proces van Veilig Thuis wordt in essentie bepaald door:
 - de verwachte groei van het aantal adviesvragen en meldingen
 - de activiteiten die Veilig Thuis daarbij uit dient te voeren
 - de met deze activiteiten gemoeide kosten.

Het resultaat van de impactanalyse is een rechtstreekse functie van de aannames op de genoemde factoren. Een toelichting op deze aannames volgt in paragraaf 2.3 t/m 2.5.

2.2 Referentiepunt: 1 januari 2018

De impact 'aanscherping Meldcode' op het primaire proces van Veilig Thuis wordt bepaald ten opzichte van de referentiedatum 1 januari 2018. Omdat deze datum in de toekomst ligt, dient nader gedefinieerd te worden hoe een referentie-Veilig Thuis er op die datum naar verwachting uit zal zien.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten voor het referentie-VT:

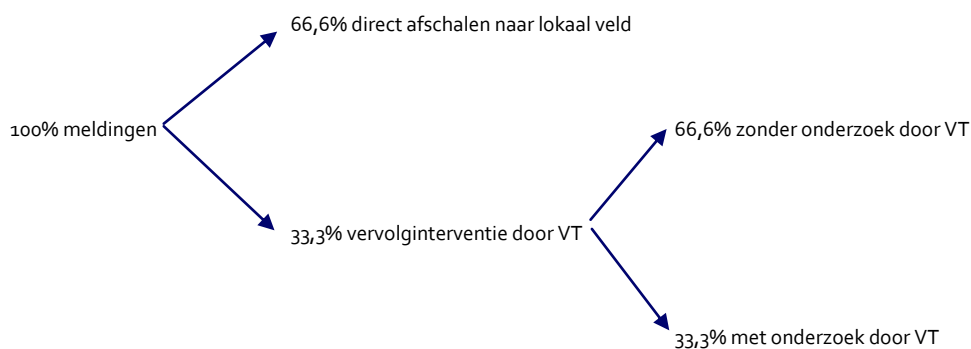
- het referentie-VT heeft de 'basis op orde', dat wil zeggen: voldoet aan criteria zoals die door de inspecties zijn gesteld voor de basiskwaliteit van Veilig Thuis
- het referentie-VT voldoet aan de kwaliteitseisen zoals geformuleerd in het Kwaliteitskader 'Zicht op Veiligheid'
- het referentie-VT heeft zodanige samenwerkingsafspraken met gemeenten en het lokaal veld, dat het VT eenvoudiger/lichtere casuïstiek na triage direct af kan schalen naar het lokaal veld.

Bij de afhandeling van meldingen maken we onderscheid tussen:

- Meldingen die Veilig Thuis na triage direct afschaalt naar het lokaal veld. Het betreft lichtere/eenvoudiger casuïstiek die Veilig Thuis direct af kan schalen naar het lokaal veld. Dit zijn meldingen die Veilig Thuis ontvangt en kort triageert. Veilig Thuis heeft geen of zeer beperkt tijd geïnvesteerd voor het voeren van gesprekken.
- Meldingen die Veilig Thuis na triage niet direct afschaalt, maar een vervolg geeft. Het betreft zwaardere meldingen. Veilig Thuis verrijkt de gegevens en context van de melding om een completer beeld te krijgen, bijvoorbeeld door één of meerdere gesprekken met betrokkenen te voeren. Bij deze meldingen kan nader onderscheid worden gemaakt naar vervolgenterventies mét en zonder onderzoek door Veilig Thuis. Als Veilig Thuis een onderzoek start houdt Veilig Thuis de casus zelf in beheer. Als Veilig Thuis geen onderzoek start, draagt Veilig Thuis de casus alsnog over. Hierbij geldt dat de overdracht een stuk complexer is dan bij meldingen die Veilig Thuis direct kan afschalen. Veilig Thuis zal veelal een of meerdere overdrachtmomenten hebben met het lokale veld/regioteam om tot een verantwoorde en complete overdracht te komen.

Voor het referentie-VT hanteren we de volgende verhouding in de mix van de meldingen en de wijze van afhandeling door Veilig Thuis:

Figuur 1: Afdoeningsmix referentie-VT

Voornoemde percentages hebben betrekking op wat per 1 januari 2018 als een *state of the art* Veilig Thuis kan worden beschouwd. Kenmerkend hierbij is dat een dergelijk Veilig Thuis maar bij een beperkt deel van de meldingen zelf onderzoek verricht. De wisselwerking met het lokaal veld/regioteams is hierbij van groot belang. Immers, wil Veilig Thuis een melding af kunnen schalen, dan zal de samenwerking met het lokaal veld/regioteam goed ingeregeld moeten zijn. Voor veel Veilig Thuis-organisaties geldt dat deze samenwerking nog volop in ontwikkeling is. De verhoudingsgetallen in de wijze waarop VT's momenteel meldingen afhandelen liggen daardoor anders dan in figuur 1 gepresenteerd. Verwacht wordt dat de Veilig Thuis-organisaties zich gedurende het jaar 2017 verder zullen ontwikkelen in de richting van de in figuur 1 genoemde percentages.

Monitoring van casuïstiek

Als onderdeel van de radarfunctie wordt van Veilig Thuis verwacht dat zij zicht op veiligheid houdt. Dit veronderstelt het monitoren van casuïstiek. In de huidige praktijk vindt monitoring van casussen veelal plaats op basis van een telefonisch rappel. Bij ernstige casuïstiek is een intensievere inzet gewenst. In de impactanalyse is daarom een versterking van de inzet op monitoring voorzien (zie verder paragraaf 2.4).

2.3 Volume adviesvragen en meldingen

De aanscherping van de Meldcode is erop gericht om meer casussen van huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis op de radar te krijgen. De vraag is hoe het aantal adviesvragen en meldingen aan Veilig Thuis zich zal ontwikkelen. Overwegingen hierbij zijn:

- dat vanaf 1 januari 2018 een groei van het aantal adviesvragen en meldingen wordt verwacht omdat dan voor beroepsgroepen de verplichting geldt om over een afwegingskader te beschikken, dat aangeeft vanaf welke mate van ernst (signalen of vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling bij Veilig Thuis moeten worden gemeld
- dat deze groei zich niet zozeer sprongsgewijs, maar eerder geleidelijk zal ontwikkelen, als gevolg van een grotere bewustwording onder professionals¹
- dat de groei van het aantal adviesvragen en meldingen mede samenhangt met de mate waarin handhaving van het nakomen van het afwegingskader door professionals plaatsvindt (inspectietoezicht en tuchtrecht)
- dat adviesvragen en meldingen beiden een stijging zullen laten zien, maar dat niet elke adviesvraag eindigt in een melding; de maximale stijging van het aantal adviesvragen wordt daarom hoger ingeschat dan die van het aantal meldingen
- voor adviesvragen van burgers geldt dat Veilig Thuis deze in beginsel (conform het advies) zal behandelen als meldingen. Dit leidt tot een afname van het aantal adviesvragen van burgers en een stijging van het aantal meldingen door burgersignalen.

Voor de ontwikkeling van het aantal adviesvragen en meldingen wordt voor de eerste jaren na de aanscherping per 1 januari 2018 een jaarlijkse groei voorzien binnen de volgende bandbreedte:

¹ Als referentie is verwezen naar de implementatie van de Kindcheck bij ziekenhuizen, waarna het aantal meldingen van kindermishandeling jaarlijks met 7% is gegroeid.

Tabel 1: Scenario's ontwikkeling aantal adviesvragen en meldingen Veilig Thuis

groeipercentage per jaar voor	scenario laag	scenario midden	scenario hoog
Adviesvragen	+ 5%	+ 15%	+ 25%
Meldingen	+ 5%	+ 7%	+ 10%

2.4 Inzet Veilig Thuis per activiteit

Naast de ontwikkeling van het aantal adviesvragen en meldingen is vervolgens ook van belang welke inzet Veilig Thuis hierbij gemiddeld levert. Het gaat hierbij om de vraag in hoeverre *als gevolg van de aanscherping van de Meldcode* de inzet van Veilig Thuis voor verschillende te onderkennen activiteiten zal toe- of afnemen.

Het gaat hierbij om de volgende activiteiten:

- Advies en ondersteuning
- Melding: direct afschalen naar lokale veld
- Melding: inzetten vervolgtraject zonder onderzoek
- Melding: inzetten vervolgtraject met onderzoek.

Voornoemde activiteiten bestrijken niet het gehele activiteitspectrum van de Veilig Thuis-organisaties. Tussen de VT's bestaan verschillen in activiteiten, onder meer als gevolg van inrichtingskeuzes door gemeenten vanwege hun decentrale verantwoordelijkheid voor Veilig Thuis. Genoemde hoofdactiviteiten gelden echter voor alle VT's. De impact van aanscherping van de Meldcode wordt op deze activiteiten verwacht. In de impactanalyse wordt daarom van deze activiteiten uitgegaan. Bovenwettelijke taken (zoals toezicht op huisverboden) en activiteiten waarop geen impact wordt verwacht (zoals de algemene bereikbaarheidsfunctie) blijven buiten beschouwing.

Op genoemde hoofdactiviteiten wordt de volgende impact verwacht:

Advies en ondersteuning

De hoofdactiviteit 'advies en ondersteuning' betreft het geven van advies aan professionals in het kader van stap 2 van de Meldcode. Als gevolg van de aanscherping van de Meldcode wordt een beperkte extra inzet van Veilig Thuis verwacht, vanwege de radarfunctie van Veilig Thuis. Door informatie van andere Veilig Thuis-organisaties en van relevante partners (vrouwenopvang, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen) te betrekken én door de verwachte toename van het aantal meldingen zal de hoeveelheid informatie waarover medewerkers van Veilig Thuis in de adviesfase kunnen beschikken toenemen. Het lezen en wegen van deze informatie vergt uiteraard tijd. Er zal echter niet bij alle adviesvragen sprake zijn van een check door Veilig Thuis in informatiesystemen. Alleen als de professional die belt ervoor kiest de naam te verstrekken zal Veilig Thuis een dergelijke bevraging uitvoeren. De extra inzet hangt vervolgens af van het resultaat van de bevraging: deze is uiteraard alleen nodig als de bevraging van informatiesystemen tot één of meerdere 'hits leidt.

Ten behoeve van de impactanalyse wordt uitgegaan van een extra inzet van gemiddeld 10 minuten per adviesvraag.

Meldingen: direct afschalen naar lokale veld

Op deze activiteit wordt als gevolg van de aanscherping van de Meldcode geen verandering in inzet door Veilig Thuis verwacht.

Meldingen: inzetten vervolgtraject met en zonder onderzoek

Voor de hoofdactiviteiten 'melding: inzetten vervolgtraject met/zonder interventie' geldt dat Veilig Thuis alle meldingen triageert, vervolgens afhankelijk van aard en ernst bepaalt welke inzet nodig is en tenslotte invulling geeft aan monitoring. Hieronder lichten we de impact op deze subactiviteiten nader toe:

Triage. Voor triage geldt dat er meer tijd gemoeid zal zijn met het wegen en beoordelen van signalen vanwege de radarfunctie, aanvullend op inzet die reeds in de adviesfase is gepleegd. Hier staat echter tegenover dat er minder inzet nodig is om informatie te verzamelen, doordat deze vanwege de radarfunctie gemakkelijker beschikbaar is. De tijd die Veilig Thuis-medewerkers nu nog besteden aan het bevragen van partijen als reclassering, vrouwenopvang en Raad voor de Kinderbescherming zal vanwege de radarfunctie teruglopen. Per saldo is de verwachting dat beide effecten elkaar opheffen en dat de inzet voor triage per melding dus constant blijft.

Inzet na triage. Conform het kwaliteitskader 'Zicht op veiligheid' zal Veilig Thuis hier gedifferentieerd invulling aan geven. Aard en ernst van de casuïstiek zijn bepalend voor de inzet van Veilig Thuis, met als zwaarste vorm een volledig onderzoek. De impactanalyse is gebaseerd op het uitgangspunt dat de Veilig Thuis-organisaties per 1 januari 2018 landelijk op een dergelijke gedifferentieerde wijze meldingen afhandelen (en dus niet bij elke melding een onderzoek inzetten). Op dit aspect wordt geen impact verwacht als gevolg van de aanscherping van de Meldcode.

Monitoring. Het gaat hier om meldingen die Veilig Thuis niet direct doorgeleidt naar het lokale veld en die vanwege de ernst of aard van de problematiek een betrokkenheid van Veilig Thuis zelf vergen. In de huidige praktijk blijft de inzet die Veilig Thuis-organisatie plegen voor monitoring veelal beperkt tot het bellen van de melder en/of gezin in de vorm van 'rappel' na 3 maanden en een jaar. Verwacht wordt dat Veilig Thuis op deze subactiviteit een grotere inzet zal gaan plegen om zicht op veiligheid te houden. Dit sluit aan bij het idee van de radarfunctie van Veilig Thuis. Het gaat hierbij om een substantiële toename van de inzet ten behoeve van monitoring. Deze bedraagt in de huidige praktijk zo'n 2,5 uur per casus. Om de monitoringsfunctie kwalitatief te versterken wordt een inzet van 10 uur per jaar wenselijk geacht. Uitgaande van een monitoringstermijn van anderhalf jaar betekent dit een toename met een factor 6 tot 15 uur per casus.

Ten behoeve van de impactanalyse wordt uitgegaan van een extra inzet van gemiddeld 12,5 uur per casus voor monitoring.

NB: Het betreft hierbij extra inzet t.b.v. monitoring voor de meldingen die niet direct naar het lokale veld worden doorgeleid. Voor alle meldingen die wel direct worden doorgeleid naar het lokale veld (omdat het gaat om lichte problematiek waar de inzet van het lokale team afdoende is) geldt dat Veilig Thuis niet monitort, tenzij er sprake is van een nieuw signaal. Dan voert Veilig Thuis opnieuw een triage uit en beoordeelt Veilig Thuis of het nieuwe signaal tot een andere inschatting van de casus leidt.

Samenvatting

Onderstaande tabel vat de extra inzet van Veilig Thuis op de hiervoor besproken hoofdactiviteiten nog eens kort samen:

Tabel 2: Samenvatting impact op inzet Veilig Thuis per hoofdactiviteit

	Advies en ondersteuning	Melding: direct naar lokaal veld	Melding: inzetten vervolgtraject zonder onderzoek	Melding: inzetten vervolgtraject met onderzoek
advies geven	gemiddeld 10 minuten extra inzet vanwege extra info door radarfunctie			
triageren		per saldo geen verandering	per saldo geen verandering	per saldo geen verandering
inzet na triage			geen verandering	geen verandering
monitoring			Versterking monitoring door extra inzet: van 2,5 naar 15 uur (factor 6)	Versterking monitoring door extra inzet: van 2,5 naar 15 uur (factor 6)

2.5 Ontwikkeling kostprijzen per activiteit

De impact op het primair proces van Veilig Thuis hangt naast de groei van het aantal adviesvragen en meldingen en de inzet die Veilig Thuis daarbij levert ook samen met de kostprijs per activiteit.

Inzet gedragsdeskundigen en vertrouwensartsen

Als gevolg van een groeiende behoefte aan specialistisch advies, triage, inzet na triage en monitoring wordt een groei van de inzet van vertrouwensartsen en gedragsdeskundigen van (eenmalig) 25% verwacht m.i.v. 2018. Het gaat hierbij om een toename van de inzet van relatief dure medewerkers van Veilig Thuis. Deze inzet is echter realistisch om recht te doen aan de door (medisch) professionals geuite behoefte aan specialistisch advies én de verwachte groei van het aantal zware meldingen.

Overige effecten op kostprijzen

Voor het overige worden in de kostprijzen per activiteit als gevolg van de aanscherping van de Meldcode geen wijzingen verwacht.

2.6 Inverdieneffecten

De voorgaande paragrafen hebben betrekking op ontwikkelingen die leiden tot een groei van de inzet van Veilig Thuis. Als gevolg van de aanscherping van de Meldcode dienen ook mogelijke inverdieneffecten in de analyse te worden betrokken. Hieronder behandelen wij de verwachte inverdieneffecten als gevolg van hermeldingen en doelmatigheidswinst als gevolg van keteneffecten.

Hermeldingen

Bij de toename van het aantal meldingen geldt dat niet elk signaal betrekking zal hebben op een nieuwe casus. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen dubbele signalen en hermeldingen. Met dubbele signalen bedoelen we signalen die op hetzelfde moment door verschillende melders aan Veilig Thuis worden doorgegeven. Duidelijk zal zijn dat Veilig Thuis niet elk signaal als een nieuwe melding op zal vatten. Met hermeldingen doelen we op meldingen die over een langere periode van tijd Veilig Thuis bereiken en die betrekking hebben op dezelfde casus. Hierbij geldt dat elk nieuw signaal opnieuw door Veilig Thuis getriageerd zal worden. Van een inverdieneffect is bij deze hermeldingen dan ook geen sprake. Voor dubbele signalen geldt dat dat in de huidige praktijk ook al mogelijk is. De ervaring leert dat het aantal dubbele signalen in de praktijk beperkt is, namelijk **PM factor toevoegen, staat uit bij Q**. In de impactanalyse wordt gewerkt met ditzelfde percentage.

Keteneffecten

Als gevolg van de aanscherping van de Meldcode zijn ook effecten in de keten denkbaar. Door vroegtijdiger signalering van problematiek en door gerichtere inzet kan zwaardere zorg in een later stadium mogelijk voorkomen worden. Dergelijke effecten zullen echter naar verwachting pas op termijn zichtbaar worden en wordt derhalve niet in de analyse betrokken.

2.7 Berekening financiële impact

Op basis van de uitgangspunten die in voorgaande paragrafen zijn benoemd kan de impact op het primair proces van Veilig Thuis worden berekend. Om deze berekening uit te kunnen voeren is het van belang gebruik te kunnen maken van actuele en valide data over de bedrijfsvoering van Veilig Thuis. Bij de validiteit speelt een rol dat gelijke definities worden gehanteerd voor de omschrijven van diensten en activiteiten. Anders bestaat het risico dat appels met peren worden vergeleken. Voor de berekening van de financiële impact wordt, in afstemming met het Netwerk Veilig Thuis, aansluiting gezocht bij een benchmarkonderzoek waaraan een ruime meerderheid van de Veilig Thuis-organisaties deelneemt.

De impactanalyse gaat uit van de referentiedatum 1 januari 2018. De data in het benchmarkonderzoek hebben betrekking op 2016. Voor het jaar 2017 worden de volgende ontwikkelingen verwacht die van invloed zijn op de productie en bedrijfsvoering van Veilig Thuis:

- In 2017 wordt een toename van het aantal meldingen bij Veilig Thuis verwacht als gevolg van toenemende aandacht voor de problematiek rond ouderen mishandeling
- In 2017 wordt een afname van het aantal meldingen op basis van politiemutaties verwacht, als gevolg van het verbetertraject dat politie en Veilig Thuis op dit thema hebben ingezet
- Per saldo wordt verwacht dat het aantal meldingen in 2017 ongeveer vergelijkbaar zal zijn aan dat in 2016
- Er wordt in 2017 geen stijging of daling van het aantal adviesvragen aan Veilig Thuis verwacht ten opzichte van 2016.

Ten behoeve van de impactanalyse is er geen aanleiding een correctiefactor toe te voegen vanwege autonome ontwikkelingen in 2017.

De berekening van de financiële impact van de aanscherping van de Meldcode zal op basis van de uitgangspunten en aannames die in dit hoofdstuk beschreven zijn plaatsvinden. De resultaten hiervan komen in het eerste kwartaal van 2017 beschikbaar.

3 ICT-matige impact

Dit hoofdstuk behandelt de ICT-matige consequenties van de implementatie van het advies 'aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis'. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar impact op de bestaande ICT-systemen bij de 26 Veilig Thuis-organisaties en impact als gevolg van nieuwe functionele vereisten aan de ICT vanwege de radarfunctie van Veilig Thuis.

3.1 Nieuwe functionele wensen en eisen m.b.t. ICT

Het advies 'aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis' voorziet in het inrichten van een radarfunctie bij Veilig Thuis. De behoefte aan een radarfunctie bij Veilig Thuis komt voort uit de analyse dat huiselijk geweld en kindermishandeling problematiek betreft met een veelal langdurig karakter. Om die reden is het van belang om (ernstige) signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling vast te leggen, zodat signalen over een langere periode van tijd en vanuit verschillende professionele domeinen kunnen worden gecombineerd.

Onderdeel van de radarfunctie is dat Veilig Thuis in stap 2 van de Meldcode, waarbij een beller Veilig Thuis om advies kan vragen, een korte check kan doen om na te gaan of de persoon of het gezin waar de vraag betrekking op heeft 'op de radar staat'. Na de raadpleging zal Veilig Thuis de persoonsgegevens direct vernietigen. Van een blijvende registratie in stap 2 van de Meldcode is dus geen sprake. Het gaat om een raadpleging, die overigens alleen plaatsvindt als de beller daar zelf voor kiest door de naam van de persoon/het gezin op wie de adviesvraag betrekking heeft met Veilig Thuis te delen.

Dit vergt dat Veilig Thuis bij adviesvragen (stap 2 Meldcode) zoveel mogelijk real time inzicht heeft in signalen afkomstig uit in ieder geval de volgende bronnen:

- meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals vastgelegd door de 26 Veilig Thuis-organisaties: dit veronderstelt een koppeling van de informatiesystemen van de 26 VT's
- informatie van Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, de Vrouwenopvang en reclasseringsorganisaties, die voor Veilig Thuis relevant is om een goede inschatting van aard en ernst van de problematiek te kunnen maken.

Beide punten lichten wij hieronder nader toe.

Informatie-uitwisseling tussen de 26 Veilig Thuis-organisaties

De radarfunctie veronderstelt allereerst dat de informatiepositie van de 26 Veilig Thuis-organisaties gekoppeld wordt. Juist omdat huiselijk geweld en kindermishandeling

problematiek met een langdurig karakter betreft is het van belang dat er sprake is van een landelijk dekkende informatiepositie van Veilig Thuis. Het is niet wenselijk dat de radarfunctie begrensd zou zijn tot het werkgebied van één VT. Gezinnen kunnen immers verhuizen. Om een landelijk dekkende informatiepositie te realiseren, is de functionele behoefte de registraties uit de bedrijfsprocessensystemen van de 26 afzonderlijke VT's te kunnen combineren. De Veilig Thuis-organisaties gebruiken verschillende systemen, waarvan Clavis en Regas de voornaamste zijn. Een beperkt aantal VT's gebruikt RegioPro of nog een ander systeem.

Grofweg liggen er twee routes open om de functionele wens om de informatiesystemen van de 26 VT's te koppelen invulling te geven. De eerste is een ICT-schil te bouwen die gegevens uit onderliggende systemen ophaalt en ontsluit. De tweede keuze is behelst de keuze voor één bedrijfsprocessensysteem dat uniform is voor alle VT's en dat tevens de radarfunctionaliteit ondersteunt. In beide gevallen dient beveiligde informatieoverdracht tussen de Veilig Thuis-organisaties te zijn geborgd.

Beide opties zijn ingrijpend en de consequenties zullen nader in beeld moeten worden gebracht. Dit is een vraagstuk waar de Veilig Thuis-organisaties zich eerste zelf over uit zullen moeten kunnen spreken. In het eerste kwartaal van 2017 zullen in nauwe samenwerking met het Netwerk Veilig Thuis de functionele vereisten nader worden gespecificeerd.

Real time zich op informatie van partners

De tweede functionele behoefte betreft de mogelijkheid om bij adviesvragen (stap 2 Meldcode) informatie te kunnen betrekken van een gelimiteerd aantal partijen, waarvan de informatie relevant is om hoog risicocasussen te kunnen onderkennen. Het gaat om informatie van Gecertificeerde Instellingen, de vrouwenopvang, de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming. De behoefte is om in ieder geval zicht te hebben op 'dat'-informatie, dat wil zeggen: een signaal als over de persoon op wie de bevraging betrekking heeft bij genoemde partijen informatie beschikbaar is. Dit ter onderscheid van zogenaamde 'wat'-informatie, die betrekking heeft op de inhoud van deze informatie. Ook hiervoor geldt dat allereerst een nadere detailuitwerking van de functionele vereisten noodzakelijk is, waarbij ook het perspectief van de partijen van wie Veilig Thuis informatie zou willen betrekken expliciet betrokken dient te worden. Genoemde partijen zijn immers gehouden aan eigen richtlijnen ten aanzien van het delen van informatie. Tevens geldt dat voor een juiste interpretatie van informatie specifieke deskundigheid noodzakelijk kan zijn. Van een simpele 'inkijk' in de systemen van genoemde partijen kan dan ook geen sprake zijn. Opgave is te onderzoeken op welke wijze en met welke (ICT-matige) randvoorwaarden de beoogde informatiedeling invulling kan krijgen. Hierbij worden ook de mogelijkheden en beperkingen van de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) betrokken.

Net als bij de informatiedeling tussen de VT-organisaties onderling geldt ook bij deze functionaliteit dat deze in het eerste kwartaal van 2017 nader zal worden uitgewerkt. Hierbij wordt samengewerkt met het Netwerk Veilig Thuis en partijen met wie informatie-uitwisseling vanwege de radarfunctie gewenst is (GI, RvdK, vrouwenopvang, reclassering).

3.2 Impact op bestaande systemen

Naast de nieuwe functionele vereisten als gevolg van de radarfunctie (informatiedeling tussen VT-organisaties onderling en met partners) is ook de vraag relevant in hoeverre de bestaande ICT-systemen aanpassing behoeven als gevolg van de aanscherping van de Meldcode. Meer dan 80% van de Veilig Thuis-organisaties maakt gebruik van Clavis of Regas als

bedrijfsprocessensysteem. Slechts enkele VT's gebruiken een ander systeem, zoals RegioPro. Experts van Veilig Thuis op het gebied van genoemde ICT-systemen geven aan geen tot zeer beperkte impact te verwachten op de huidige informatiesystemen, als de nieuwe functionaliteiten zoals in paragraaf 3.1 zijn besproken buiten beschouwing worden gelaten. Werkinstructies zullen moeten worden veranderd en uit oogpunt van managementinformatie zullen mogelijk extra velden/rubrieken aangemaakt worden om te registreren als een melding direct naar het lokale veld wordt doorgezet. Dergelijke aanpassingen kunnen binnen de normale begrotingen en bedrijfsvoering worden opgevangen.

3.3 Privacyaspecten

Informatiespecialisten van Veilig Thuis hebben aandacht gevraagd voor de privacyaspecten die samenhangen met de aanscherping van de Meldcode. Dit aspect speelt vooral een rol bij de uitwerking van de radarfunctie en het realiseren van de mogelijkheid om met persoonsgegevens te werken in de adviesfase (stap 2 Meldcode). Aandachtspunten zijn databeveiliging, beveiligde uitwisseling tussen organisaties en autorisatie van functionarissen. Hierbij speelt het aspect van doelbinding een rol: professionals dienen geen inzage te kunnen hebben in dossiers waar zij geen directe bemoeienis bij hebben. In relatie tot de privacyaspecten is door experts van Veilig Thuis tevens de verwachting geuit dat het aantal inzageverzoeken en klachten in navolging van het aantal adviesvragen en meldingen zal stijgen.

4 Veranderopgave Veilig Thuis

Dit hoofdstuk beschrijft de te verwachten impact voor de medewerkers van Veilig Thuis. Van hen wordt verwacht dat zij gaan werken conform de uitgangspunten uit het advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode'. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het principe om burgersignalen altijd als melding aan te nemen, om de mogelijkheid in de adviesfase (stap 2 Meldcode) persoonsgegevens te bevragen vanwege de radarfunctie, om het meer gedifferentieerd afhandelen van meldingen en om een versterkte inzet op monitoring. Hieronder gaan wij achtereenvolgens in op training van betrokken medewerkers en op communicatie en voorlichting rond de aanscherping van de Meldcode.

4.1 Training medewerkers en ontwikkeling instructiemateriaal

Het werken volgens de uitgangspunten van het advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis' vergt van alle medewerkers van Veilig Thuis dat zij goed geïnformeerd zijn over de feitelijke veranderingen én over de achterliggende visie. Het ligt voor de hand dat hiervoor een trainingsaanbod wordt ingericht. Het Netwerk Veilig Thuis zou daarvoor als opdrachtgever kunnen optreden. De aanpassingen in de werkwijze als gevolg van de aanscherping van de Meldcode raken direct aan de kernopdracht van Veilig Thuis. Het is daarom redelijk te veronderstellen dat de indirecte uren die gemoeid zijn met het trainen van medewerkers ten laste komen van de reguliere begroting van de 26 VT-organisaties. Ervan uitgaande dat instructiemateriaal in de vorm van digitale middelen beschikbaar kan worden gesteld, worden de kosten voor trainers en leermiddelen beperkt geacht. Het betreft hier interne trainingen voor medewerkers van Veilig Thuis-organisaties. Veilig Thuis zal naar verwachting ook bijdragen aan de ontwikkeling van afwegingskaders voor beroepsgroepen die onder de Wet Meldcode vallen. Dit aspect is hier buiten beschouwing gelaten.

4.2 Communicatie

Naast een interne veranderopgave is het voor de 26 Veilig Thuis-organisaties van belang dat zij ook in hun externe communicatie goed voorbereid invulling kunnen geven aan de aanscherping van de Meldcode. Goede voorlichting over de aanscherping van de Meldcode kan ertoe bijdragen dat burgers geen hogere drempel zullen ervaren om contact te zoeken met Veilig Thuis. Mogelijk is hier aanvullend voorlichtingsmateriaal gewenst. In hoeverre dit het geval is, dient in overleg met het Netwerk Veilig Thuis te worden bepaald.

Bijlage 1: Verantwoording

Deze impactanalyse is uitgevoerd in opdracht van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) door Jan-Dirk Sprokkereef, opsteller van het advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis'. Ten behoeve van de impactanalyse is een tweetal werksessies georganiseerd, waarbij vertegenwoordigers van Veilig Thuis-organisaties, gemeenten, de VNG en de ministeries van VWS en VenJ zijn geraadpleegd. Aanvullend op deze sessies zijn ook bilateraal experts geconsulteerd. Hieronder volgt een overzicht van de geraadpleegde personen en organisaties. De bevindingen die in deze tussenrapportage zijn gepresenteerd zijn gebaseerd op hetgeen in de werksessies en bilaterale gesprekken is besproken, maar komen volledig voor rekening van de opsteller van het rapport.

Deelnemers werksessies

Daniëlle van As	Veilig Thuis Kennemerland
Karin Austmann	VNG
Ditmar van den Berg	Veilig Thuis Drenthe
Marike de Boer	Gemeente Utrecht
Wianne Brandt	Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond
Mariëlle Dekker	Augeo Foundation
Susan Dijkman	Veilig Thuis Kennemerland
Jocé Gankema	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Theo Hijkoop	Gemeente Enschede
Frauke van Iperen	VNG
Lida Hoek	Veilig Thuis Noord-Holland Noord
Erik Hubers	Veilig Thuis Zuidoost-Brabant
Claudia Lucardie	Ministerie van VWS
Klaske van der Meulen	Ministerie van VWS

Overige geraadpleegde experts

Annemiek van der Bas	Veilig Thuis Flevoland
Patrick Bolink	Samen Veilig Midden-Nederland
Nina Hille Ris Lambers	Veilig Thuis Gooi- en Vechtstreek
Jenny Klijnsma	Veilig Thuis Friesland
Jolande Schoonenberg	VVAK